

Adviescollege —
toetsing regeldruk

> **Retouradres** Postbus 16228 2500 BE Den Haag

Aan de minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media
De heer drs. A. Slob
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

**ATR, Adviescollege
toetsing regeldruk**
Rijnstraat 50
2515 XP Den Haag

Postbus 16228
2500 BE Den Haag

T 070 310 86 66
E info@atr-regeldruk.nl
www.atr-regeldruk.nl

Onze referentie MvH/RvZ/MR/bs/ATR1087/2020-U060

Uw referentie

Datum 23 april 2020
Betreft Wetsvoorstel uitbreiding bestuurlijk handavingsinstrumentarium

Geachte heer Slob,

Het Adviescollege toetsing regeldruk (ATR) heeft op 25 maart 2020 het voorstel tot "wijziging van een aantal onderwijswetten in verband met onder andere de uitbreiding van het bestuurlijk handavingsinstrumentarium" ontvangen voor toetsing. Het wetsvoorstel is voor internetconsultatie aangeboden van 25 maart tot 21 april 2020. De datum van inwerkingtreding van het wetsvoorstel wordt nog bij Koninklijk Besluit bepaald. Het wetsvoorstel is mede namens de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap aangeboden. Dit advies is daarom ook naar mevrouw Van Engelsehoven verzonden.

Aanleiding, context en inhoud

Het wetsvoorstel breidt het handavingsinstrumentarium uit. Het regelt daartoe:

- a. een uitbreiding van de definitie van wanbeheer;
- b. een verplichting voor alle mbo-instellingen om het maatschappelijk verantwoordelijkheidsbesef te bevorderen;
- c. een uitbreiding van de gronden voor beëindiging van de bekostiging voor het funderend onderwijs met situaties waarin sprake is van "structurele strijd met de burgerschapsopdracht of de veiligheid binnen een school";
- d. de mogelijkheid tot het geven van een 'spoedaanwijzing';
- e. de mogelijkheid tot schorsing van het recht tot diplomering of examinering van niet-bekostigde instellingen in het mbo bij een ernstig vermoeden dat de waarde van de diploma's of certificaten in het geding is; en
- f. een aanscherping van de wettelijke termijnen in het huidige toezichtproces.

Toetsingskader

ATR beoordeelt de gevolgen voor de regeldruk aan de hand van het volgende toetsingskader:

1. Nuloptie (nut en noodzaak): is er een taak voor de overheid en is wetgeving het meest aangewezen instrument?
2. Zijn er minder belastende alternatieven mogelijk?
3. Is gekozen voor een uitvoeringswijze die werkbaar is voor de doelgroepen die de wetgeving moeten naleven?
4. Zijn de gevolgen voor de regeldruk volledig en juist in beeld gebracht?

1. Nut en noodzaak

Het wetsvoorstel is een reactie op gesignaleerde tekortkomingen in het huidige bestuurlijk instrumentarium naar aanleiding van recente cases. Volgens de toelichting kan er op dit moment onvoldoende worden ingegrepen in het funderend onderwijs en in het mbo als er sprake is van invloeden op het onderwijs die niet in overeenstemming zijn met de kernwaarden van de democratische rechtsstaat. Het doel is om de minister meer mogelijkheden te geven om in te grijpen in situaties waarbij sprake is van grote urgentie of van een zeer ernstige overtreding waarbij continuering van het onderwijs niet langer verantwoord is. In uw brief aan de Tweede Kamer van 7 juni 2019 is aangegeven dat de maatregelen noodzakelijk en proportioneel moeten zijn. Het wetsvoorstel behelst diverse aanpassingen en aanvullingen van al bestaande instrumenten. Een nieuw instrument dat het wetsvoorstel in aanvulling op de bestaande aanwijzingsbevoegdheid regelt, is de 'spoedaanwijzing'. Daarnaast krijgen alle mbo-instellingen te maken met de verplichting om het "maatschappelijk verantwoordelijkheidsbesef te bevorderen". Deze verplichting geldt al voor het hoger onderwijs en sluit daarbij aan.

Het college constateert dat nut en noodzaak van de maatregelen voldoende zijn onderbouwd. Het plaatst daarbij de kanttekening dat bij eventuele volgende crisissituaties moet blijken of de genomen maatregelen toepasbaar en proportioneel zijn, mede gelet op het feit dat iedere casus maatwerk vraagt.

2. Minder belastende alternatieven

Het wetsvoorstel betreft vooral aanpassingen en aanvullingen van bestaande instrumenten. Het college acht dit voor de herkenbaarheid en werkbaarheid van de maatregelen een pluspunt. Het wegen van alternatieve maatregelen ligt daarom niet voor de hand. Het college heeft in dit verband geen adviespunten of aanvullende opmerkingen.

3. Werkbaarheid

Zoals aangegeven regelt het wetsvoorstel de spoedaanwijzing, zodat onder voorwaarden in urgente situaties snel kan worden ingegrepen. De spoedaanwijzing is een nieuw instrument binnen de bestaande kaders. Tegen het geven van een spoedaanwijzing staat de mogelijkheid van bezwaar en beroep open, waardoor de spoedaanwijzing door de rechter kan worden getoetst. In een situatie dat een spoedaanwijzing aan de orde is, is het van belang dat de processtappen die bij een dergelijk instrument aan de orde zijn helder en navolgbaar zijn voor alle betrokkenen. Een concrete uitwerking daarvan op voorhand is daarom aan te raden. Maar in de toelichting wordt niet duidelijk of en hoe aan dit instrument verder vorm gegeven zal worden.

3.1 Het college adviseert in de toelichting de processtappen te verduidelijken die bij een spoedaanwijzing aan de orde zijn, zodat deze voor alle betrokkenen helder en navolgbaar zijn.

Voor de werkbaarheid, en de gevolgen voor de regeldruk, is de verplichting voor alle mbo-instellingen om het maatschappelijk verantwoordelijkheidsbesef te bevorderen van belang. Voor een casus in het mbo wordt aangesloten bij de werkwijze die in het hoger onderwijs wordt gebruikt. Een eventuele beoordeling door de daarvoor aangestelde 'Commissie beoordeling uitingen maatschappelijk verantwoordelijkheidsbesef' kan leiden

tot een waarschuwing en als daaraan niet wordt voldaan, kan de minister aan een bekostigde mbo-school een bekostigingssanctie opleggen of de onderwijslicentie van één of alle beroepsopleidingen van die mbo-school intrekken. Bij een niet-bekostigde mbo-instelling kan de diploma-erkenning ingetrokken worden van een of alle opleidingen.

Bij een aanvraag voor diploma-erkenning door een startende instelling in het niet-bekostigde mbo-onderwijs wordt beoordeeld of de naleving van de verplichting tot het bevorderen van het maatschappelijk verantwoordelijkheidsbesef voldoende is gewaarborgd. Dit kan blijken uit schriftelijke stukken, feitelijke uitingen van het bestuur of de dagelijkse leiding van de niet-bekostigde mbo-school. Als de uitingen zodanig zijn dat het niet meer aannemelijk is dat de school kan voldoen aan de verplichting, zal de school niet worden toegelaten tot ons onderwijsbestel, aldus de toelichting. Het niet voldoen aan of naleven van de verplichting heeft consequenties hebben voor een mbo-instelling.

3.2 Het college adviseert in de toelichting bij het wetsvoorstel te verduidelijken op welke wijze de verplichting voor mbo-instellingen om het maatschappelijk verantwoordelijkheidsbesef te bevorderen kan worden gerealiseerd.

Uit toelichting blijkt niet of het wetsvoorstel is afgestemd met het mbo-veld, waaronder de erkende niet-bekostigde mbo-instellingen.

3.3 Het college adviseert de bekostigde en niet-bekostigde mbo-instellingen expliciet te betrekken bij de voorgenomen maatregelen.

4. Gevolgen regeldruk

Het wetsvoorstel gaat beknopt in op de te verwachten gevolgen ervan. Het bevat geen regeldrukparagraaf. De wetswijzigingen hebben overwegend geen gevolgen voor de regeldruk, omdat wordt uitgegaan van 100% naleving van de wet- en regelgeving, conform de Rijksbrede methodiek. Een maatregel als de spoedaanwijzing wordt naar verwachting alleen in uitzonderlijke situaties ingezet.

De meer algemene verplichting om het maatschappelijk verantwoordelijkheidsbesef te bevorderen heeft wel gevolgen voor de regeldruk voor alle mbo-instellingen. Deze moeten nog in beeld worden gebracht. Het gaat om de kennisname van de verplichting, de implementatie in de bedrijfsvoering van de mbo-instellingen en de implicaties voor bijvoorbeeld de handhaving door de Inspectie van het onderwijs.

4.1 Het college adviseert de regeldrukgevolgen van de verplichting om het "maatschappelijk verantwoordelijkheidsbesef te bevorderen" in beeld te brengen en te vermelden in de toelichting bij het wetsvoorstel, conform de Rijksbrede methodiek.

Dictum

Gelet op bovengenoemde bevindingen is het eindoordeel ten aanzien van de consultatieversie van dit voorstel:

Indienen, nadat met de adviespunten rekening is gehouden.

In de verwachting u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd,

Hoogachtend,

w.g.

M.A. van Hees
Voorzitter

R.W. van Zijp
Secretaris